

Latweeschu Awises.

52. gaddagahjums.

No. 31.

Dreschdeenâ, 1. (13.) August.

1873.

Redakteera adreffe: Pastor Sakranowicz Luttringen, pr. Frauenburg, Kurland.
Ekspeksija Besthorn f. (Reyher) gramatu bohde Jelgawâ.

Nabditajs: Wisjannafahs sinnas. Daschadas sinnas. Luttrinû draudses swehtki. Dohbele 2c. Taks 14 jaunahs Kreewusemmes dselzjeka linijas. Wbidas. Labbibas un pretschu tregus. Suddinaschanas.

Wisjannafahs sinnas.

Berline. Kattaras pilsehtâ irr us Montenegras firstu schauts, zaur to winsch kluwis us nahwi eewainohts. To schahweju nau warrejuschî fakert, jo dabujis pamukt.

Wihne. Sinno, ka Schambor grahsam zaur lehniau partijas fuhriteem (laikam no Franzijas) irr peedahmahts lehnina gohda wahrds, fo winsch arri effoht peekemhis.

A. H—n.

Muhfu Kungs un Keisars Rihwas uswarreschanai par peemianu irr eezehlis jaunu sudrabu medalli, kas taps isdallita starp generaleem un wirfneekem lihds pat saldteem un tapat arri zitteem turrenes frohna deenesids stahwoscheem. Generalis Kaufmans par teizamu karra spehku waddischanu pret Rihwu irr apdahwinahs ar Jurga ordenu no 2. klaffes, tee generali Werewia un Golowotschew ar Jurga ordenu no 3. klaffes.

— Sawâ zellâ us Pehterburgu muhfu wiffuschehligs Keisars irr rewijas noturrejis 17. Juli Grodnâ un 18. Juli Dinaburgâ par turrenes karra spehku. Wifpu lohti pareisi atramsdams irr usteizis wirfneekus un starp saldteem lizzis isdallit naudas aplohneschanas, katram pa pusrublam un teem, kas gohda sibnes nefs, pa 3 rubl.

Masflawa. To leelo winnesu pee usdewu bilketu wiffchanas 1. Juli f. g. effoht winnejis kahds nabaga wihrs, Masflawas pastilkons Gobnews, kas scho sawu bilketi no kahda bankeera bijis us parahdu pirzis un tik pirmohs 30 rublus bij eemalfajis.

Wihneefchi, zil ween ais karstuma spehj, nodarbojahs un preezajahs gar sawu weesu, Persijas schaku. Stahstahs is wianna dsihwes wiswiffadus notikkumus. Tâ daudsina kâ leelu notikkumu, kâ taggad schaka mihtakais jahjamais sirgs ar to farkani nomahleto asti us zella kahju kur fagrahdis un tapeh; tad schakam firds masahl neffotees us rewijahm, kamehr sirgs nau wehl isdseedahs. Schakam tas mihtakais dschreens effoht kassja, dserroht pa 20 taffes pa deenu. No Wihnes augstais weefs brauks arri Turku sultanu apzeemoht. Turki un Perseefchi irr gan weenas tizzibas (Moamede) laudis, bet tomehr weeni irr stipri pret ohreem. Turki pehz sawas tizzibas fauzahs par „Sunniteem“ un nemm par swehtu mahzibu ne ween to, kas stahw Koranâ jeb winnu swehtâ liffumu gramatâ, bet arri to, fo kâ mahzibas fakrahja wehlatâ mahzibu usratsâ jeb Sunnâ. Perseefchi fauzahs par „Schuiteem“ wiawi, peekemm tik ween Koranu, un neturra par pilnigeem tohs pirmohs trihs (Moamede pehznahfamud).

Daschadas sinnas.

No eeffschemmehm.

Winnu majestetes, muhfu Kungs un Keisars ar Keisareni, leelfirsteni un diwi leelfirsteem 18. Juli wakkarâ irr pahbraukuschî mahjâ us Zarskoje Selo.

Latweeschu dseedaschanas swehtki, fo Rihgâ noturreja, effoht, kâ „Balt. wehstn.“ raksta, tik dauds eenessuschî, kâ 2740 rubl. atlikuschî, kas beedribas kassei nahks par labbu.

— Rinuschu zeemâ leiipus Rihgas pee Baltahs banizas irr nodohmahts juhras skohlu zelt.

Pehrnowâ 15. Juli wahzu dseedaschanas swehtkus noturrejuschî dsedataji is Rihgas Rehweles un Pehrnowas.

Rihgas kaufmans un konsuls von Heimann irr dahwinajis Baltijas politechnikai skohlai Rihgâ par labbu 4000 rublus, lai is schi kapitala procentehm warretu mas turigeem skohleneem skohlas naudu waj atlaist waj pamasinah.

Pinku muischas mahzitajs G. Hartmann 11. Juli irr swehtijis 25to gadda deenu kamehr mahzitaja amata stahw. Draudses lohzeeki un amata brahli no tuwenes un tahlenes firnigu dallibu nehmuschi pee tahs gohda deenas, kas atgahdinaja ustizziga strahdneeka swehtigu darboschanohs zaur 25 gaddeem.

Pehterburgâ. Starp pahwarreteem Rihweefcheem atrohdahs wehl dauds tahdu, ihpafchi wiffa Tomudu partija, kas pakluffu wehl stipri ruhgt pret Kreeweem un taggad arri pret paschu kanu, tâ kâ schim grubti nahstohs zauri kluht, ja nebuhtu Kreewu karra spehks tuwumâ. Kans dsihwo sawâ pilli wiffâ kluffumâ, winna eenahfchanas irr tam pa leelakai dallai wiffas pamestas (lihds schim bij pee 900,000 rubl. par gaddu). Winsch beeschi apmekle generali Kaufmanni un warr manniht, ka noschello sawu ne-apdohmibu usnemt karu ar Kreewiju. Diwanbegis, tas kas winnu us karu bij eekarsejis, irr fanemts zeeti. — Schinnis deenas usturrahs Pehterburgâ tahdi weesi is Kaschgatas, kas irr starp Indiju un Rihwu. Schee 3 lungi irr abraukuschî Kreewusemmes draudfibu mekkeh un sawai semmei andeli paweizinaht. Wiawi tohp us to smalkako usnenti.

Pehterburgâ effoht peekerti dauds pakkat taifiti papihra naudas gabbali, ihpafchi 10 rubl. gabbali, bet darbs effoht tik prasti isdarrihts, papihrs tik bees un raksta fehwe tik weegli noslaukama, tâ kâ ir nemahzitee wiltibu peekerroht.

— Kreewu kuggi fchogadd irr no nelaimibahm fiipri peemefleti: Mefen 2 damfkuggi aifgabja pohftä Baltajä juhrä, weens damfkuggis tappa draggahs Pinnu juhras lihzi, 1 uf melnahs juhras, taggad atkal 1 Onega eferä, fur zilwekem tik tik isdeweess isglabhteess. Pats Onegas gubernators bijis uf kugga; tas nu ar laiwinu steigfchu mallä pee-airejees, bet ne weenu wihrifchki klah-tajä zeemä ne-atraddis, bij lizzis ar basnij pulsteneem swanniht, uf to tad laudis fastrohjuschi un steigufchees pee glabhschanas.

Kreewu semme irr lohti baggata arri pee atminu ohglehm, bet fchi manta tik taggad fahf nahft gaismä. Lihds fchim Englante apgabaja wiffas mallas ar atminu ohglehm un isnahza lehtali tahs no turrenes pirkt, ne ka pascheem fawä semmē ratt, bet taggad fur nu Englante irr tirgu lohti sadahrdfinajusi un Kreewu semmei arri peenahkuschi klah jaunt zekki, pa kurreem pa paschu semmi warr weeglaki prezzes iswaddaht, tad nu Kreewu semme fahfs gaismä wilkt fawu paschu baggatibu pee ohglehm.

Kihwä ta waldibas eerifte nahkscham laikam buhschoht, ka weena siaka flann, fchahda: Kans dabuhn jaunu senatu klah, uf ko tam jaklawfa. Schinai senatä, ko fauz par „diwanu“ fehsh 7 lungi; 4 no teem tohp iswehletti zaur Kreewu crmijas wirskomandeeri, tohs 3 zek petis kans. Schis diwans isdarra wiffas waldibas darzifchmas Preeksch justizes jeb teefas buhschanas buhs 5 lungi (3 no Kreewu puffes un 2 no kana). Kihwä neweens newarr walts amatös stahweht, virms Kreewu wirskomandeeris tam nau to atwehlejis; fchis isdohs ihpaschu medalli preeksch tam. Schim brihscham irr dihwanä eewehleti 2 Kreewu palkawneeki 1 majors un 1 Kreeweem ustizjams Kihweets.

No ahrsemmehm.

Wahzsemmes wezkottoku jauniswehletais biflaps Reinkens 11. August tapfchoht uf scho swehtu amatu swehtihst. Tas notifchoht Rotterdamä Hollantē, fur Dewentras biflaps, kas nestahw appafsch pahwesta, labprahht scho darbu gribboht isdarriht. Kad tik tas weens buhs swehtihst, tad fchis warrehs zittus eeswehtihst.

Englantes parlamentam irr preekschä likta ta leeta deht eenahkschamu pa-augstinaschanas preeksch printfcha Alfreda, kas Kreewu prinzeffi prezzehs. Lihds fchim winsch dabbuja 15.000 mahrgin. (100.000 rubl.) par gaddu, taggad irr peepraffiti 25 tuhft. mahrg. un preeksch wiuna augstas laulatas draudsenes 6000 m. Zerams, ka senahst scho preekschä likfchanu mihti peenems. Kahu deena augstajam pahrim wehl nau nolikta.

Englantes Effes juhrmalli tappa ekfams noturrehts uf leela fshohlas kugga „Goliata.“ U fchi kugga tohp audfinati un fshohloti nabagu lauschu behni, kas reis gribb juhras maifi ehst. Tannis 2 gaddös, kamehr fchis kuggis fchäi leetai kalyo, tur jau irr 866 behni ufnemti. Behni usrahdiya weiklumu dauds mahzibas un labbafee tappa wiffadi pagohdinati un apdahwinati.

Englandeeschi irr pasihstami lä ehru pilni laudis, kas ko tik usdohma arri isdarra. Taggad weens Englan-

tes kungs brauz ar feewu un behrneem uf Wihnes istahdi, bet winsch negribb wis pa teem zelleem, pa kurreem brauz wiffi tee tuhftoschi; winsch fehdis masä damslawä un ar to irr brauzis par juhru un uppehm un bij jau pehz dauds nedelahm nobrauzis lihds Passawai, taggad nu dohfees uf Wihni. Kungs preezajotees, ka fchim nebuhschoht wis par kohrteli jaruhpejabs, buhschoht wiffa familija dshwoht un gulleht uf paschu kugga, kas preeksch tam eetaifhts. Zefsch kungeem gan sinnamas isnahks lohti dahrgs, bet kas par to? Irr isdarrijs ko gribbeja.

Franzijas presidents islaidis manifestu, kurrä darra sinnamu ka tautas fapulze uf kahdu laifu isschirfees un kad atkal fanahks, tad buhs notizzis pehz ko ilgojahs, walts buhs swabbada no swescha karraspehka.

— Par marschali Baschnu, kas wehl fehsh un fehsh fawä zeetumä, karra teesu fahfschoht spreest 6. Oktober. Taggad effoht wiffi tee fuhdsibas raksti, kas winnam to wainu dohd par Mezzas nodohschannu Pruhfscheem, pofneegti wiuna adwokatom; effoht wesselas grabmatas weena no 530 lappahm; labß laiks aisees, kamehr tas buhs to istudeerejis. Leezineeki effoht jau preekschä faukti kahdi 400 un 250 laps wehl teefas preekschä aizinati. Par presidentu teefai buhs Numale herzogs un fehdeschanas turrehs Rompienä.

— Wahzu armija nahf patlabban ahra no Franzijas; Frantschu awises jau fahf spehzigaki uf to norahdiht, ka nu tik wehl atlikfchoht tohs 2 atnemtöhs semmes gabbalus (Lisaffu un Lottrinu is Wahzeefchu rohthalm atdabuht atpaktat. Bet uf to gan warrehs ilgi gaidiht.

Wihue nu irr fagaidijusi arri Persijas fchaku. Lihds fchim dohmaja ka isdaudfinaschana par koleeri Wihne wiunu atbaideschoht bet irr gan atbrauzis. Keisers winnu leelikfam fanehma un nowaddija uf falkumu pilli.

Persijas fchaks no Franzijas bij nobrauzis uf pahri deenahm apzeemoht arri Italijas lehninu. Bij rakstijis mihtigu grabmatu, ka fchim schehl effoht, newarrehht ilgaki Italiä pabuht, bet tomehr newarrehht no schihm puffehm fchirtees Italijas slaweno waldineeku neredsejis. Satifschanahs bij Turinē; dsird, ka fchaks negribbejis braukt lihds Rohmai, jo dohmajis, ka tur buhs Jareds tahs starpibas stary Italiu un pahwestu un gribb abbeem draugs palikt. Pahwests usdewis Turines erzbistapam, lai fchaku apfweizina un luhds, lai neweena leeta fawu scheligu patwehrumu neleeds kattotu tizzigeem Persijas walst.

Franziä Jonnes aprinki laudis fiipri atkappjahs no kattolu tizzibas un fahf cepasihthees un peenemt lutteru tizzibu. Tai weenä gubernä taggad ihfä laika kahdi 4 tuhftoschi ta uf lutteru puffi pahrgahjuschi. Kattoli atkal tur ar leelu gohdibu weenu swehtreisfchanu pehz ohtras drihs uf scho drihs uf ohtru weetu, fur kahdi swehtumi tohp preeksch peduhgschanas istahditi. Tä taggad taifahs leelo taifschanohs uf Kiri pilfchtu, fur fshlotees rahdiht Marijas mahtes Annas mirrona galwu. Bet ko nu laudis lai paschi dohma, kad dsird, ka arri Durenes pilfchts leelotees ar Marijas mahtes Annas

galwu. Diwas galwas tai tatschu nebuhs bijuschas. Tahdas leetas tad idarra, la weeni schirrahs no ohreem.

Spanija eet wehl tapat behdigi la libds schim. Madriddê la galwas pilsehtâ turrâhs spehziga republi- kanceschu partija; pa seemet pusehm attal Karliski libds ar sawu lungu un kehnuu Don Karlos; scheem Karli- steem effoht jau kahdi 20 tuhst. karrotaju, eerohtschu arri netruhst, tohs jau Englantê dabuhn katrs zil gri- bedams; patti Franziya apjohlijusees Karliskus eeskatiht par gohdajamu karra spehku un ne wis par bunt- neekeem pret waldbu. Bet jo breefmigi pa wissu semmi ruhgst trescha nodalla, kurrâi arri sawi draugi; par schihs traffutu, komunistu partijas galwu warr eeskattihht ge- nerali Komteras, kas pa Kartageru strahda. Karra par- tija ar wissadeem breefmas un warras darbeem rauga prettineekus baideht un pahwarreht. Zil tur tad nu warr ta labbuma semmei attikt?! Taggad irr wehl weens notikkums klahht nahis, par ko dauds tohp tur spreests: Spanijas waldischana redsedama, la daschi dumpineeki stary winnu paschu karra kuggu saldteem irr nu dsirde- dama, la weens kuggis pais us sawu galwu nobrauzis laudis pa jitteem ohsteem satrazzinahht un plehsou dar- bus darriht, bij schahdus pahrgalwneekus par laupita- jeem nosaulusi un katram zittas walsts kuggam atwehlejusi tahdus nebehdneekus kert rohka. Ta tad nu arri Wahzu karra kuggis irr scho Spaneeschu kuggi fanehmis zeeti ar wisseem zilwekeem un tohs isweddis krasimalla. Bet nu zehlahs lehrums; bij kuggineeki jalaisch walla. Taggad nu, fur scho paschu nebehdneeku partija tit warrena, wiini sinnams sauzahs par ihsto waldbu un subdsahs, la sweschas walsts kuggis usdrohschinajees Spanijas kuggi aistikt. Ta leeta nu wehl nahls tahlakâ ispre- schana. Jukka tohp ar weenu leelaka un gan tapehz wissas leelwalstis rauga daschus no saweem karra kug- geem us Spanijas ohsteem subtiht, lai buhtu pee rohkas, kad palihdsibas wajadsetu preeksch paschu peederrigeem.

Florenzâs bibliotekâ taggad studeere gar useetahm, lohti wezzahm grahmatas lappahm jeb gabbaleem. Tahs irr attikkas no tahs wissupirmahs bibbeles pahrzelschanas us latinisku wallodu; scho rakstu sauz par „Itala“ un wiina bij preeksch azzihm basniztehwan Hironimam, kad tas sawu latinisku bibbeli ko sauz „Wulgata“ farakstija. Tee usectee gabbali irr drihs no weenas, drihs no ohtras grahmatas; zittas lappas staryâ isplehstas, zittas attal sawehlschahs kamola; tahs pergament abdas lappas irr stipri apskahdetas, bet to warr redseht, la tahs irr bijuschas farkanas mahletas, us katras lappas irr 2 raksturindinas. Is Zahna ewangeliuma atrohd wairahl lappu, kas lohpa sakriht un wari ta redseht, la arri tur wahrds pa wahrdam stahw tapat la muhsu taggade- jas bibbelis. Professori ismeklejuschi un atraduschu, la schihs lappas irr gan is zettota gadda simteua pehz Kri- stus ds. Ta tad irr 1500 gaddus pastahwejuschas. Tappa usectas kahda lohka stasse, kas no 13. gadda simteua laikeem.

Ruttrinu draudses swehtki.

Ruttrinu draudsei 22. Juli bij ihsti dahrega deena, jo tanni ta swehtija sawas jaunustohyptas un isglichtotas basnizas eeswehtischanu un pehz tam attal missiones swehtikus lohpa ar wissahm tahm apfahrtejahm zeemianu draudselm, pee kurrâhm schdgadd no jauna bij peebeedro- jussees klahht Wahrmes draudse. — Basnizas buhwe, pehz kurrâs draudse jau dauds gaddus bij ilgojussees, tappa jau pehrnâ gaddâ usnemta. Krohnis bij to preeksch darbu is- darischanas nospreestu naudu, prohti 2431 rubl. atweh- lejis, bet lai newaijadsetu gaidiht, kamehr krohna buht- kasse scho summu warr pasueegt, tad galwas komiteja no lutteru palihdsibas lahdes Pehterburgâ eewehrodama to dedsihu wajadsihu paleeneja to naudu (jau taggad fahl attal to atpakkat fanemt no Rus. gub. walb.), ta la isg. pawassarâ darbus warreja usnemt un wissus leelohs darba gabbalus isdarriht; us scho gaddu tad til attikka wissi mahlderu un puzeschanas darbi no eelschenes un pa ah- reni. Wissu buhwe darbu bij usnehmees isdarriht G. Lukas I. is Saldus; kas tad tohs appatschweiserus nehma un darbus pehz usdewuma lilla isdarriht. Stary teem darbeem, kas bij isdarrami peeminnu te ihpaschi: wezzu plihuschu tohrna weeta nahza jauns, dauds aug- stahks Skantains tohrnis ar spizzu, blekka apistu gallu, wis jumis tappa ar dehleem apstis un tad us lattehm dalsini likti, lai nebuhtu arweenu jadarbojahs ar juinta lahpschanahm, wissi basnizas ruhri bij no jauna japuzze un jabolto; basniza eelschâ bij jataisa pee dehtu greesteem jauns gipsdekkis, wissi krehfli japahrzell, drehstambaris japahrtaisa, altara feena ja-isglichto un wissi mahleschanas darbi ja idarra u. z. Tur nu peetikka gan wissada darba; turklahr to peederrigo fainneeku skaitis, tam wis tas bij ja-idarra, nebij wis leelais, bet tomehr Deens palihdsesa ne til ween la wissu to isdarriht un gohdam pabeigt, bet arri wehl daschu zittu peedarriht klahht us ko mihslestiba us sawu mihtu deewanammu skubbinaja: Jau isgahjuschâ gaddâ zaur draudses lohzetlu mihslestibu bij jauns basniz- pullstens no wairahl la birkawa swarra no Wahzlemmes apgahdahs; lai wairahl ruhmes rastohs preeksch basniz- laudihm, tam daudsfahrtigi bij ruhmes truhkuma deht ahra japaleek, attal draudse patti no labprahstibas fa- metta dahwanas, la warreja gar abbahm sawu feetahm usbuhweht kohrus, fur kahdeem pahri simteem ruhme rad- dahs klahht; mihtas rohkas dahwinaja preeksch altara grihdas skaitu tepdekki, ziti gahdaje por jaunu bruggi pee leelajahm durwihm un warretum wehl weenu un ohtru leetu peeminneht, kas leezibu dema, la draudses lohze- fleem ruhpeja un falds preeks bij draudses sirdswectianu glihtohi. Ta nu bij wissa basnize it la jauns nams no ahrenes un eelschenes. Jaunais augstois tohrnis luhko ne ween us wissahm muhsu draudses masjinahm, bet arri tahlu par muhsu zeemianu draudselm. Basniza eelschâ kohri un pihlari irr bolki mahleti, krehfli, durwis un lohgi ohscha dseltenumâ; ehzeles ismahletas un feltitas. Bet par wisseem darbeem jo wairahl azzis spihd jauna altara feena. Wiina wissa gruntis irr ar ehtu gaischâ schokolad- sehrwâ mahleta un ar iakku pahrwilka, tee 4 pihlari ar

seltitahm galwahn irr balti. Paschâ augschâ spihd kâ faules starrôs Deewa aqs ar ugguns leesmahn, druzzin semmahf us pirmahs simfes stahw ebreisfâ wallodâ tee wahrdi: „Swehts, swehts, swehts tas Kungs Zebaoth.“ Atkal semmahf U. un D. (Zahn. parahd. 1, 8). Sem ta stahw widdû seltitâ rahmî patti altara bilde (Kristus pee krusta stabba), wirs bilde's atspihd pretti sils debbes un is debbescheem fneeds neredfama rohka frohni, to dsihwibas frohni tam, kas ustizzihgs lihds nahwei; pa weenai un ohtrai rohka no bilde's stahw tais feenu tahjelës, kas 4 pihlaru starpâs atrohda's un zaur flunstigu mahlderu darbu irr it kâ lambaru eedohbuni istaiti: tee abbi Mohsus bauslibas galdini un mallu ruhës stahw 2 wahses, is kurrahn karrajahs sallas palmu lappas, it kâ meera wehstneschi; altara trellini irr baltâ pellekâ marmorâ un stabbini pehz ohschu kohka, wirsus ar farkanu kanti un wifs lakkeerehts. Geswehtschanas deena bij jau agrahf us 22. Juli nolikta un lihds tai deenai tad wiffi darbi bij nobeigti, kaut gan lihds pat festdeenas wakkaram peetikfa wiffas atlikfas atruhmejoht un wiffu sagattawojoht. Wet pagastu waldibas wihri, ko tē gohdam peeminnam, us to dedsigako ruhpejahs, ka wifs tappa pareisi un pee laifa isdarrihts; nahza palihgâ wiffu rohkas, kamehr weeni pa ahru dsihwoja, wiffu skaidrodami un to plazzi ap basnizu un to weetu preeksch missiones swehtkeem ar meijahm apspraudami, tamehr atkal zitti dsihwoja pa basnizu, salkumus un puffes wihdami un ar tahm basnizu no wiffahm puffehm puschodami. Tâ nu wifs bij fataisihst un rihta faulite un basnizpulkstani tuwus un tahlus aizinaja us swehtu weetinu pee swehtku preeka. Gan agratajôs gadôs arri leels pulks lauschu mehdsâ sapulzetees, kad muhsu draudses kohpâ missiones swehtkus swehtija, bet tik dauds kâ schoreis gan ne kad wehl nebijahm kohpâ, zitti rehlinaja us 8000, zitti wehl wairahf. Us eeswehtschanas darbu bij abraufschu: Kuldigas zeen. pilskungs von Brueggen, zeen. prahwesta kungs Böttner, Walteiku mahzitajs Weide, Mendas mahzitajs Gruener, Wahrmes mahzitajs Lugaun, Kurfischu mahzitajs Grafs. No pat agra rihta laudis nahza un brauja kohpâ pa wisseem zelleem. Puszel 10. no rihta basnizas pulksteneem flannoht, pilskungs un mahzitaji peebrauja pee basnizas wahrteem, fur neapredsamî leels pulks lauschu jau gaidija. Pulkstani apluffa un wiffi usschihra dseefmu grahmata 651. dseefmu. Weens no basnizas wihreem pasneedsa wiffas Luttrinu basnizdraudses wahrda zeen. pilskungam, kâ basnizas preekschstahwam par pateizibas sihmi, par wiffu wiana publinu pee basnizbuhwes fillâ samtâ eeseetu, seltitu dseefmu grahmatu un kad nu bij ta pirma ferscha nodseedata, tad pilskungs eedewa basnizas atflehgu prahwesta kungam, kas tad basnizas durwis atflehdâ un nu gahja basnizâ pulksteneem flannoht un ehregelu spehlei lihds flannoht, winneem eepalkat tee 5 mahzitaji un tad atkal wiffa lauschu straume, kamehr basniza bij bahstin peebahsufes un bij durwis japeewert, lai straume dabuhn atdurtees un menoteek nelaim. Wiffi 6 mahzitaji nostahjâs altara preekschâ un prahwesta kungs swehtschanas runnu turreja un beidsiht arri tee zitti mahzitaji swehti-

schanas wahrdes lassija is bibeles preekschâ: Walteiku mahz. 1. Rehn. gr. 8, 28—30, Mendas m. Dahw. ds. 84, 11—13, Kurfischu m. Dahw. ds. 87, 1—3; Wahrmes m. Zahn. Parahd. 3, 11—13, Luttrinu m. Gwes. 2, 19—22. Beidsiht tad nu wehl atskanneja slawas bals no kohra jaufâ dseefmâ, ko ffohlmeistern kohris dseedaja un tad fahkâs swehtdeenas deewa kalposchana; altara liturgiju turreja Walteiku un Luttrinu mahzitajs. Kad ta bij beigta, un wehl dseedataju kohris weenu dseefmu nodseedajis, tad dewahs wiffi no basnizas ahra us to weetinu, kas ahripus basnizas preeksch swehtku tahlakas deewa kalposchanas bij fataisita un puschota. Pehz nodseedatas dseefmas (221, 1—3) turreja spreddiki Luttrinu dr. mahzitajs par Dahw. ds. 84, 1—5 israhdidams, kas ta irr par dahrgu mantu, kas mums ar mihku deewa nammu tohy fneegta: Deewa namî irr 1) Deewam gohdibas freflis; 2) draudsei firds weetina; 3) katram draudses lohzeklam dsihwibas un swehtibas awots. Kad spreddikis bij beidsees, tad draudse us to atbildeja ar 741 s. 3 un Wahrmes dseedataju kohris dseedaja ihpafchu, us scho deenu no R. Bergmann fagerretu dseefmu. (No wiffahm zeeminu draudsehmi bij Wahrmes kohris kas weenigais un noschelojam, ka zitti kohri newarreja schoreis swehtku draudsi preeginahf.) Pehz tam tad nu deewa kalposchana un runnas greefahs wairahf us to ohtru swehtku puffi, prohti us fw. missiones leetu, par to runnasim turpmahf.

Dohbele, jeb kulturwehstures bilde is Sengalles fenatnes.

(No Dohbeles mahzitaja U. Bielenstein.)

Pagreesifimees nu atkal no tahs tumfchahs bilde's is fenibas un uslukofim zittu, jaunaku. Gaddu simti pastarjam irr aigahjufchi. Tahs indu-mahzu tautas, kam fenibâ kas prahts neffahs us wanderechanahm no rihteem us wakkareem, irr jau Citopâ apmettufchahs un pee meera nahkufchahs. Arri ta ohtrajada tantu staigafchana no wakkareem us rihteem, kahdu redsam krusta karrâ laikôs, arri ta irr apstahjufchi, gan nepanahkufchi tohs auglus ko zerreja, bet tomehr no leela swarra buhdama preeksch walstju un kulturâs attihstifchahs wiffâs wakkara puffes. Arri tee gohdibas pilnee laifi, fur Hohenstausu zilts waldija Wahzija irr aigahjufchi ar wiffu to karrâ trohlfni, ar wisseem teem dseefmu seedu laikeem.

Kâ tad nu tad isskattijahs Sengalle? Kahda bij to lait Dohbele? Wehl stahweja ta wezza latweefchu pils no kohka buhweta us ta appaka, salka kalna pee Behres uppes, tas affu bakku schohgs ar fawahm gallotehm fneedsa wehl gaisâ. Gau laupifchanas karrî zilweku dsihwibas patehreja, tomehr flatts bij labbi pa-audsees un eewaijadsehs wairahf dsihwoffu. Ap to pilli pee Behres irr meestinsch raddees, us labba Behres kraffa irr leelaka mahju buhchana eetaisita. Atkal warrens schohgs irr usjelts, fur wiffupirms eenaideekam ja-atdurahs. Pils dert par weetinu, fur leelakâs behdâs mantu paglabbahf. Meschôs jau schurp, turp klaijumi isjirfti. Tas wezzu wezzais ahku arkls irr leelakus pla-

fchus upplehfsis un eestrahdajis; rudfi, meefchi, ir kwecfchi un aufas tohp ftipri preefch ufturna ifleetati. Wif-fas fchihs labbibas irr jau no 13. gadda fimtena atraftas Terwetes pils weetinâ, ugguns tahs bij fagrusdinajusi un zaur to tad tahs warreja no fatruhdeschanas palikt pafargatas wiffus tohs 600 gaddus.

Arri andeles zekki jau irr eetaifijufchees, amata pra-fchana un daschas mahzibas irr pa-augufchahs. Gan wehl atrohd naschus no kramma un zirwus no afnina, bet fchahdas leetas til wehl tohp walkatas pee deewa kalpofchanahm un burwju fcholahm. Pee wihreem reds jau dauds dsels eerohfchu, winni fchanda ar ftopahm dselsapfaltas bultas, nefs fchekhpus un fweedeklus ar dsels fpizzehm. Sohini irr retti, un til tee warrene, tas waldineeks leek few no gudra, retti atrohdama kal-leja to nokaltees; kalleji proht dselji par tehraudu no-zeeinacht. Ar dselju zirwi wihri zehrt kohkus meshâ, ar dselju lahpfu winni rohlf fawâ dahysâ, atrohdahs wed-gas, taggadejahm ftangahm lihdsigas, ar affu gallu. Alf johftas nefs wihri garro, fchauru gallodu, fa plah-wejs ftrihki jeb mafas eerohbotas gallodinas kullê, ar fo eerohfchus affinaht.

Ta mafa Kursemmitte toreis nau wis weena weeniga walfts. Katram apgabbalam irr faws waddonis jeb wez-zakais, kas ar zeemineem dsihwo waj nu draudfiba waj eenaidiba. Semgalles waldineeki zaur zilts raddu buh-fchanu dauds maf wairahlf turrahs uf weenu pufsi. Winnu augftakee kohrteli irr: Meschotne pee leelupes, Terwete (fur taggad Kalna muifcha), un Dohbele. Tahlahlf uf leiju atrohdahs Saffu jeb Saffates pils pee Spahru efera (Ihle), Sidobrene (Veel-Auze), Dohbe (pee Kohku muifchas). Tur tad arri beidsahs Semgalle un fahlahs Kuhru rohbeschas. (Irr fklaidri brihnumâ zil ilgi fcho fennako rohbeschu fihmes wehl mannamas. Ta pee Dohbes pils uf wakkara pufsi fahlahs garra if-kapte pee rudfu plauschanas, turprettim uf rihta pufsi ihfa weenrohze). No Dohbeles un Meschotnes lihds pat daugawai fneedsa weens meshs un purwi, ta fa ar Lihwu semmi un winnu laudihm newarreja buht nekahda faftapfchanahs.

Tomehr atnahlf arri uf Semgalli ta wehfts, fa irr atnahlfufchi warreni dselju wihri, kas pee Ffchelles irr uf buhwejuufchi pilli un tahlahlf uf daugawas leiju pilfehtu. Terwetes un Meschotnes waldineeks, Westards jeb Wefters, kam weenadi ween peetikka plehfigohs Leifchus atgainacht, tas derr meera derribas ar wahzu brunninee-keem un 1205. g. apfohlahs teem buht par draugu un palihgu karroht pret Lihweem, Fgganeem un Leifcheem, un panahlf zaur to wahzu palihgu un apfargafchannu. Bet ta draudfiba nau pateefiga. To krittigu tizzibu Wefters nepeenemm; winnam neruhp ta leeta, kurrâ labbad ordena brahli nahlfufchi un karrus wedd. Un kad Me-fchotneefchi bihdamees no Leifcheem 1219. g. leefahs kri-ftitees un usnaemm ordena karrâ wihrus Meschotnes pilli, te nahlf Westers if fawas ohtras, Terwetes pils un ap-fefch krittitohs Meschotnê un fpaida tohs til ilgi, ka-mehr winni to pilli atftahj un aisdohdahs uf Rihgu.

No ta brihfscha nu irr nospreests par Semgalli. Ja ne ar labbu, tad zaur eerohfchu warru Semgallei buhs tapf padohtai ordenam. Miffioni ifdarriht pee rupjeem barbareem til zaur wahrdeem, irr gan ne-eepehama leeta un newarreja gan arri toreis tê notift. Nahza karfch pehz farra, kamehr 1290. gadda Semgalleefchi pade-wahs Wahzeefcheem. Schinnis karroschanâs arri Doh-bele dauds tohp minneta. Ar winnas un to apfahreteju paganu pilfu padohfchanohs bij wiffa taggadeja Kur-lemme ufwarreta un eestahja druftin meertigaki laifi. Dohbeles apgabbals bij tas pats beidsamais, kas pade-wahs. No Bruhfscheem bij wahzu brunnineeku ordens atnahzis uf Wakkara-Kursemmi. Stary teem gaddem 1238—1243 meiffers Ditrich no Griningen buhwe Kuldigas pilli un no ta laika brauz, pa to jau labbi eebraultu zekku peenahlfufchi brunnineeki un reisneeki no Krensbergas un Klaipehdas zaur Grobinu, Durbi, Kul-digu, zaur Kandawas-Luffumas aprinki lihds juhmallei un tad gar juhmalli lihds daugawas gallam jeb gar Ba-bites eferu teefcham uf Rihgu. Widsemmê gar daugawu un Gauju jau ftahweja weffela rinda no Wahzu zeetokfch-neem. Nu ordens eefahka fteeptees ar ween wairahlf arri uf Semgalles pufsi un ftaziones few gahdatees kahdas tam preefch karru wefchanahm bij wajadftigas. Pee Semgalleefchu leelupes Konrads no Mandern 1263—1266. buhweja to primo pilli, pehzlaizigo Fzelgawu; Walters no Nordeck eenemm ar fturmi Terwetu pilli un eeleek tur Wahzu farra fpehku 1270—1272, kas tur paleek 7 gaddus, kamehr 1279. g. atfal Semgalleefchi tohs ifdsenn, pilli atfal atnemm un jo wairahlf noftiprina pret arweenu beeschaki nahfdameem brunnineekeem.

If fcheem nikneem laikeem irr wehl peemina laufchu mulkê paglabbajufees, weena tautas dseefmina, kurrâ gan irr eepihiti gabbalini if jaunakeem laikeem, bet kurrâ arri deefgan gaischi fenniba atfpihd. Tai dseefminâ lat-weetis darra ufmannigu fawu nabagu brahli dseedadamâ:

Zihrutit! maf putnia!

Nefehd zekka mallinâ

jo atnahlfchoht leeli kungi, aifweddischoht uf Wahzsemmi, fur buhfoht gruhta kalpofchana, wajadsefoht malku zirft, ohgles dedfinaht un brunnas kalt (tas fihmejahs uf wezzeem laikeem), buhfoht kurrâ lihds ja-eet u. t. pr. Tur irr apdfeedati tee laifi, fur Wahzu ufwarretaji nehma tohs farra faguhftitohs un nolikka par kalpeem fawâs darba weetas, waj pee buhwehm, waj nehma kurrâ lihds; til lihds toreis mannija fweefchohs nahfam, tad eedfim-mufchee flehpahs waj nu purwâs un meshs waj ftipra-jâs pillis. No tur dseefmâ nofauz par Wahzsemmi, ta nau ne kas zilts, fa tee Baltijas semmes gabbali, fur Wahzi jau bij apmettufchees, fa Rihgâ un apfahretejumâ. No fchi pafcha laika runna arri ta jau gandrihs 600 gad-dus wezza rihmeta laika grahamata, par kurrâs farafstijaju mehds Alupeki turreht. Tur arri peeminn Dohbeli. Stary 1279. un 1281. walbija Kuldigas ordena pilli Johans no Dchtenhusen. Wifch bij kohli buhfschihgs un nî karru dedfihgs wihrs, winnam jau bij dauds fo karroht ar Kuhreem, kas weenreis un ohtreis atfal pee-

nemto kristigu tizzibu attahja un wahzu waldibu raudsija nofrattih, bet winneem sirds neffahs arri tablaki wehl eet un warrenus darbus iddarriht. Kuldigas brunneineeki bij atkal nodohmajuschu eet arri us Dohbeles pussi. Winni bij sinu padewuschu Kubreem pee Wentas, kas agrahf jau bij padewuschees un kam tadeht bij karrâ libds janahf; schee Kubri labprahf nahza libdsi, jo netruhka wezza naida, tâpat arri zerreja, ka karrâ warrehs dabuht fo laupihf. Tâ winni schigli fapulzejahs, jahjeji un fahjineeki ar cerohfscheem un prowjanti. Brunneineeku fskaitis bij lohti mass, Dchtenhusens un til 4 ordena brahli irr tee karrâ weddeji un wirsneeki wiffam tam pulkam, kurrâ daschi simti Kubru bij. Atnahksuchi Dohbeles tumumâ, tur fur Leel-Behrsens meschs stahw, tur winni druszia atpubschahs un lai jo weegli sawu zellu staugatu, winni pametti wiffu sawu prowjanti tur meschâ un jahj us Dohbeli. Dchtenhusens ar weenu brunneineeku un 50 Kubreem jahja eepreckschu, tee zitti un wifs tas leelais pulks fahjineeku nahza pakkaf. Bet faut gan dohmaja newilfschu usbrukt, tomehr Sengalleeschu jau sinu dabujuschu, jo winni jau nahf pretti, negribbedami eenaidneeku pils tumumâ laist. Tas lauks, us kurrâ tee fastohpahs gan buhs tas lauks un gannibas plazzis bijis stary Dohbeli un Leel-Behrsens fshohlas nammu. Tur notiffa ta kaufchanahs. Nu Kuldidsneeki uswarr; ar Kubreem gan Sengalleeschu buhtu gallâ kluufchi, bet teem pahris wihreem, kas bij ar brunwahm apsegati un pratta sohbinu walfahf, teem newarreja attahweht pretti un behdja atpakkaf ais pils schohga patwehrumu mehleht. Dchtenhusens sawâ pahdrohfschibâ jahj winneem us pehdahm pakkaf, bet patlabban fur nahf wahrtds, (ne wis pils — bet ahypuffe stahwofchas pils muifchas wahrtds) tur weens Sengalleetis treez winnam par brunnu zeppuri, ta ka Dchtenhulenam jamellahs no firga; bet peefstreen driht ohtrs ordena brahlis, pa masu brihdi irr arri tee 50 Kubri jau flahf un palihds patritruscho pazelt un panest gabbalu noht, jo no wahrtru puffes lihfin lija afmini u. z. Ta usbrufschana bij notiffusi rihta agrumâ, libds pusdeenai schaudija wehl weeni pret ohstreem un faut gan tai minnetâ dseefmâ tohp dseedahs, ka Kuldidsneeki uswarrejuschu, tad tomehr kâ tablahf dsirdam, tee dewahs atpakkaf. Turpat us taggadeja Leel-Behrsens lauka winni atkal wiffi fapulzejahs, taifija nestawas precksch eemainteem Kubreem un pakahra nestawas if stary diwi firgeem un dewahs kâ mahjup. Arri Dchtenhusens irr driht atschirdis, fehsh atkal firgâ un jahj zitteem pa preckschu. Sengalleeschu arri paleel drohfschaki un gribb jahf pakkaf usbruzzejeem; til libds karsch fahfahs bij arri jau sinu padewuschu Namejam Terwetes pilli (Kaltnamuischa), lai zeemini fstreen palihgâ. Nameis arri driht bij flahf un spehzigahs wihrus no Dohbeles libds panehmis dsin-nahs eenaidneekem pakkaf, kamehr arri pee Babores panahza un tur kaufchanu usfahla. Bet Sengalleeschem gahja nelaimigi, tee tappa neganti fakauti un bij jamuhf atpakkaf. Tahdas usmahfschanahs, kahda schi pirma bij, nahza nu weena pakkaf ohtras. 1279. gadda waf-farâ ordena laudis 2 reis bij Dohbeles pilli apsehdsuchi,

laupijuschu un dedfinajuschu un 10 gaddu laikâ 6 reises atrohdam brunneineelus ap Dohbeli. Sengalleeschem gan apniffa weenumehr bailës tur dsihwoht un tee isgabja no Dohbeles pils ahtrâ 1289.—1290. g.

Kad mehs jautajam, waj Dohbele gan buhs toreis leela bijusi pehz eedschwotaju fskaita, tad mums jafalka, ka gan nebuhs wis masaka bijusi kâ taggad. Jo jau tai dseefmâ tohp peeminnehts, ka 300 eedschwotari no ta zeema, kas ahypus pils stahweja, tohp faguhstitti; tur tatschu labba teesa buhs arri behgusi un pilli patwehrumu meklejusi un atraddusi; jo til libds eenaidneeki bij probjam, te bij laufschu pulks pilnâ darbâ, ka warr atkal wiffu falabboht, kas bij nopohstihfs. Taggad Dohbeles meestam wehl nau pilnu 600 eedschwotaju.

1279. g. bij precksch Dohbeles meera gads. Tas karsch stary Terweti un Mihgu gahja sinnamis us preckschu. Terwetes Nameis to paschu seemu wehl gahja ar saweem karrâ wihreem libds daugawai, un atpakkaf nahfoht winnam isdewahs sawâs rohlâs dabuht brunneineeku wihze meisteri Gerhard no Kazzenellenbogen; schis tappa us Leischeem nowests un tur arri krittâ karroschanâ. 1280. g. winna weeta atnahza us Widsemmi Konrads no Feichtwangen; winna pirmâs darbs bij wehl to paschu ruddeni jeb seemu (uppes wehl nebij nosallufchas) nahft us Sengalli un pret Dohbeli. Leels karrâ spehks apsehda Dohbeli, tur pulkâ bij wiffi ordena wirsneeki if Widsemmes, arri pais Tehrpattas bislafs. Friedrich no Hâfeldorf, ar saweem brunneineekem netruhka; arri Dahnu kehina palihgi bij pulkâ. Wiffupirms gahja wirsû tam zeemam un panehma to ar sturmi. Kas pretti turrejahs, tappa nosifti, zitti fahelga pilli. Nu braunza flahf ar karrâ maschinehm, to laiku leelajeem gabbaleem, tahm milsu stohpahm, ar kurrâhm dsinna leelus afmenus pret pils wallehm un schohgeem. Jau schee leelee gabbali (blichdas) bij pee pils gahwja peebraufuschu, zehla jau tohs bulwerkus no kurreem gribbeja peefneegtees pee paschas pils, un pa kurrem appafschu raudsija parakt un isdruppi-nahf walles; stahdija jau tohpâ tohs jumtinus, pa kurreem warreku peekahft libds pils gallerijahm un tur peekluht pils apfargatajeem. Bet Dohbeles stundina wehl nebij flahf. It peepeschu raddahs Dohbelneekem palihgi. Leifschu karrâ spehks tumojahs Dohbeli. Wahzu meisters isdsirdis, ka jaunî eenaidneeki nahf, dohdahs teem pretti, un atstahj Dohbeli meera; tee leelee gabbali tohp nopohstitti un wifs spehks eet pret Leischeem; pee Slaffenkappeem (weeta gan buhs bijusi us deenwiddeem no Dohbeles us Leifschu pussi) tur sadurrabs abbi karrâ spehki; bet Leifschu ceraudsidami to leelu spehku, ar fo kristitee teem pretti nahf, greefahs atpakkaf un mukka. Rapehz nu Wahzu meisters Konrads nenahza tuhda atpakkaf un ne-aplehgereja tablaki Dohbeles pilli, par to ne-atrohdam nekahdas sinnas; leekahs ka seemas fals un barribas un silta apgehrtâ truhkums fshubinoja Wahzeeschus dohteas us mahjahm.

(Us preckschu beigums.)

Tahs 14 jamahs Kreewusenmes dselszella linijas,

kas ihfa laika taps apstiprinatas un wehl schinni gadda buhwē nentas irr, ka „Golos“ awise raksta, schihs:

1) Drenburgas linija, no Wolgas uppes labba krasta pee Sifran, gar Samaru lihds Drenburgai, ar fahnu liniju no Samaras lihds peeturreschanas weetai pee Batraka fahdschas, ar tiltu pahr Wolgas uppi. Schi linija buhs 512 werstes garra.

2) Donez-akminu ohglu dselszefsch no Afowa zella Nikitowkas staziones lihds Wolgas-Donas dselszefscham, ar fahnu liniju gar Luganas fabriki us Doneza seemet- apgabbalu; garrums 555 werstes.

3) Uralas kalna raktuwu dselszefsch no Permas us Katrinburgu, ar 2 fahnu linijahm; garrums 616 werstes.

4) Sumas dselszefsch, no Kurst-Rijewas dselszella staziones Worowkas gar Sumu lihds Afowa zella Meresa stazionei; 223 werstes garra.

5) Tchrpattas linija, no Tchrpattas lihds Baltijas zella Taps stazionei; 107 werstes garra.

6) Nowgorod-Staraja Rus linija; 90 1/2 werstes garra.

7) Golubowas akminohglu linija; 55 w. g.

8) Jastowo linija, no Rijew-Brestas dselszella staziones Jastowo gar Smelo lihds Snamentai pee Rarkowas-Nikolajewas linijas ar fahnu linijahm no Tschubowkas us Schpolu un no Smelas lihds Tscherkas pee Daepr uppes; 338 werstes garra.

9) Wislas linija, no Rowel gar Warfchawu us Mlawu un fahnu zekku us Lukowu; 498 werstes garra.

10) Baskuntshakass linija; 51 werstes garra.

11) Majakas linija no Odeffas lihds Majakai; 52 werstes garra.

12) Melitopol linija no Tolenowkas (us Konstantinow zella) lihds Melitopolei, ar fahnu zekkeem us Berdjanku un Mariupolu; 360 werstes garra.

13) Petrowfka linija no Zassinowas lihds Donez-akminohglu zellam; 45 werstes garra.

14) Hanenburgas linija no Mesanas-Koslowas dselszella lihds Hanenburgai; 30 werstes garra.

Wissas schihs 14 linijas istaisa lohpā 3533 werstes.

Atbildas.

P. G. — A.....ē. Esnu efkedizijai to jaunū zekku nšewis. Deht tā ne-udobta ohtra efemplara taps patkat mellehris, un esnu tizis. lai no ohtra pūsgadda futba, ja palkateje nummuri no virma nau dabunami. To nauđu, kas gan atraddisees, warreft norehstahat.

S. — B. Juhfu wabrdās atraddu daschu no fawahm pašča dohmahm. Par wissu to, kas ap pašču pšedafchanu stanahs, bij to preezatees ween, bet us daschahm zittahm pūfsehm lubsejohb buhtu gan wehlejees zittadu garru redseht. Un kaut gan taitniba, ka stiwri jaešschlirr starv tantu pašču un to pušinu, is furra schis un tas tur gaitmā nabzā, tad tomehr waj nau fahstahs, ka daufs akkas tā taps aismēnas, un no wiska behgohb lahtfcha naggeem it tuwu peeklūs, ja ne-apersees pee laika, wiks fabda pamatta ween ta stalta buhwe zeklama. Tahs paganu deewu gobdinafchanas warreja gan druzzin wairahb ehna palitt, kur kritigās gaitmas netruhta. Latw. aw. apgahdatajās.

Labības un vretschu tirgus Jelgawā, 30. Juli Rihgā, 28. Juli un Leepajā, 28. Juli 1873. gaddā.

	Wakfaja par:	Jelgawā.	Rihgā.	Leepajā.
1/2 Tšehwu (1 buhru) rudu	2 r. — t.	2 r. 50 t.	2 r. 40 t.	
1/2 " (1 ") kweefchu	4 " 50 "	4 " 50 "	4 " — "	
1/2 " (1 ") meefchu	1 " 80 "	2 " 10 "	2 " — "	
1/2 " (1 ") aušu	1 " 25 "	1 " 40 "	1 " 20 "	
1/2 " (1 ") firnu	2 " — "	3 " 25 "	2 " 50 "	
1/2 " (1 ") rupju rudu miltu	1 " 90 "	2 " 20 "	2 " 50 "	
1/2 " (1 ") bibeletu	2 " 70 "	4 " — "	3 " — "	
1/2 " (1 ") kweefchu miltu	4 " 25 "	5 " — "	4 " — "	
1/2 " (1 ") meefchu putraitmu	2 " 50 "	3 " 75 "	3 " — "	
1/2 " (1 ") kartoffel	— 75 "	— " — "	— 60 "	
10 pudu (1 birfawu) seena	4 r. — t.	4 r. 20 t.	2 r. 50 t.	
1/2 " (20 mahz.) fwerita	5 " — "	5 " 20 "	4 " — "	
1/2 " (20 ") dseljes	1 " 10 "	1 " 15 "	1 " 20 "	
1/2 " (20 ") tabala	1 " 70 "	1 " 25 "	1 " — "	
1/2 " (20 ") schelbtu awermu	— " — "	— " — "	— " — "	
1/2 " (20 ") krowa līnu	2 " 40 "	2 " 50 "	2 " — "	
1/2 " (20 ") kralfa	1 " 80 "	1 " 20 "	1 " 20 "	
1 mugzu līnu fehtu	12 " — "	9 " — "	— " — "	
1 " rīku	12 " — "	17 " — "	15 " — "	
10 pudu rīfanas fahls	7 " — "	6 " 75 "	6 " — "	
10 " baltas rupjas fahls	6 " 90 "	6 " 75 "	6 " — "	
15 " " smalkas fahls	6 " 75 "	6 " 60 "	6 " — "	

Latw. Awijchu apgahdatajās: J. W. Sakranowicz.

Sluddinafchanas.

Sluddinajums.

Kad taggad krowa pagastis pašahw weena fa- beedroschana, pehz kurras sinnamas krowa mahju ehlas, ja winasas no degg, warr pagahreht no zit- tabai peeklaufschas, prohti: buhwlohtu peewefchawu un lezeneeku stallefchawu, un kad preefch tabdas no deggufschas ehlas us buhwes augsts krownis pa weli bakkas dohd, — ka tabdas krowa mahju ehlas pee Kursemmes uggunsapdrofshinaschanas beedribas irr cealfeeretas bes ka buhtu eemebrois tahs augšā peemintetas klauščas un palidšibās, zaur kam tad tabda mahju ehlu wehrtiba sinnams irr masala, ne ka to tā tāferefchanas kommissiona irr aprehinajuse; jo tahs minetas peeklaufschas un palidšibās nau naudā aprehinatas un nau no tahs apdrofshinaschanas summas nowilltas, — tad teel wiffi tee pee schihs uggunsapdrofshinaschanas beedribas peedemufšees krowa fāmneeki zaur scho sluddinajumu usahinati: fawas ehlas — ja warubht tos tā wehl nebuhtu jau padar- rihts — zaur fawa apgabbala uggunsbeedribas preefchneku var jaunū līt wahrtahereht un wira- nam it staidet un smalkt usdoh: kurras un lāb- das ehlas warr pagahreht tahs augšā nowehletas peeklaufschas, peepalidšes un buhwlohtu pawelti dohščanas, lai warretu tad tabdas ehlas — lihds rehknajohb to buhwlohtu dohščawu un winau

peewefchawu — naudā aprehinohb un til ween- weenigi to wehrtibu awpreeht, furra tam apdrofshinatajam, pee no deggufschas ehlas us buhwes pašcham no fawas kullis buhtu jamalka. Tad nu tee, furri schal usahinafchanai nepa- klaušiu, warr sagahdih to, ka winameem pee lāb- reiffas uggunsfahdes sif daufs masahb atlidšis- nafchanas taps peepreetas, zil tee buhwlohti, ta buhwlohtu peewefchawu un tee lezeneeki malka.

Jelgawā, 9. Juli 1873. 1
Direktora weeta: G. Bach.
Sekretehris: A. v. Pens.

No Bauflas pagasta teefas tohy wiffi tee, kam fahdas laifnas mantu tee parohu praffišchanas pee tahs atshahs mantibās ta nomitruscha Bauflas wilskunga Augum Siramneela fāmneeka. Jahu Straimneel buhtu, seb furri tam pašcham to pa- rahdā buhtu, — zaur scho usahinati, diwi mehne- schu laika, bet ne wehlasi, ka lihds 13. Septembri 1873 g., pee schihs pagasta teefas peedohtees, ar preefodinafchawu, ka pehz schi termina, warahdu peaffitohi wairis netiks klaušiti un parahdneeki pehz liffumeem strahpelt. 2

Bauflas pag. teef. nammā, 12. Juli 1873.
(Nr. 321.) Preefchschdetajis: Alibe.
Skrihwēris: G. Loepfer.

To nakti no 30. Juni us 1. Juli f. g. irr Leel-Behrjes fāmneefam Rohščam 1 trihs gaddu wezs kummeefsch, rubnits, duhmji behrs, kreifa aze lohfa, balta sribpa no peeres eefschlihti gar kreifo azei un trihs fahjas lihds mehlfkheem bal- tas; Wehwaggar fāmneefam 1 bruhns fufks 8 gaddu wezs sirgs ar baltu bleffi peerk, no gannibahm nosagti tappusch. Trihsdesmits rudtu f. teef teem pateizibas malka foblitā, kas pee Leel- Behrjes pagasta teefas peerahdih warretu, fur tee sriji dabunami. 1

Leel-Behrje tai 21. Juli 1873.
(Nr. 22.) Preefchschdetajis: J. Wallfisch. †††
Teef. skrihw.: G. Schwan.

Tanni nakti no 13. us 14. Juli f. g. irr Ken- gesmuifschas Sumeroq fāmneefam Frits Brehmann no gannibahm weens tamfchē pelchēts sirgs, 11 gaddus wezs nojagts, furram naggi pee palalkas fahjahm wairahb us eefschu ee- augufchit un irr kupa mella afe. Kas par scho sagtu sirgu Ken- ges muifschas pagasta waldifchanai flaidru sinu dohs, dabuhs 10 rubf. fudr. pateizibas malku.

Kengesmuifschā 20. Juli 1873. 2

No Kauliģes pagasta valdīšanas toņp sīnannīs darrībīs, ka galwās naudas klasseferešana par 1873/74. gada zaur nowadda weetneekem preefšch Kauliģes pagasta 11. August f. g. Kauliģes muiščā idarrita tavs. — tandebt tolv wiiffi abrupšs pagasta dšhwodami un pee Kauliģes pagasta weederrigtī kobjektī ušaižinati, noliftu termīau webrā nemit, un jawas eerunnās pret nowadda weetneeku spreedumu, waj zaur sīmmības jeb krusamāhu sīmehm peeneit, ar weedraudeshānu, ka febbali neweens wairīs klaušbīs, bet ar sawahm fahdšibahm noraidibīs tavs. 1

Kauliģē 20. Juli 1873.
(Nr. 76.) Pag. wezz.: J. Stirkšč.
(S. W.) Pag. fšhw.: Kūlpe.

Wirius (Heyden) pagasta valdīšana darra zaur šcho katram, kam peeklabjabs, sīnannu, ka pawehleta jauna pagasta ruku karaktīšana uš 18. August, un galwās naudas klasseferešana par II. puiffi 1873. un I. puiffi 1874. 1. September f. g. tavs idarrita, par kuru apšoreeshānu, nemeera subdibās 14 deeni laikā pee ušrangu teefas peeneffannās būhtu, jo zittadi tas spreedums pilnā spēhā paliks un weblal ar nemeera zeshānu netīs wairīs klaušbīs.

Debt ruku karaktīšanas teem abrupšs pagasta dšhwodameem lohjeteeem teef ušdehts, tai 18. August f. g. jawas un jawas samiltiģas trīstamas grahmātas šchē peeneit. 1

Pag. wezz.: J. Kungs.
Pag. fšhw.: G. Mīchelton.

Nohmasmuisčas pahrdohšchana.

Appakšč Altenburgas muisčas, Grobīnas apriņķi, ir weena muischele lībdi ar labdu kalpu mahjeli pahrdohšchana. Pee šcheem abjeem gruntsgabbaleem ir lībdi ar dabrjeem, arī 310 pūbra weetu aromas semmes eelšč defmitt laufeem eedaklitās, 2 pūbra weetas dibka semmes un 86 pūbra weetas wānu. Šchā muischelei ir no keegeleem nuhreta prahwa dšhwojana ehka, — šchī ka arī wiiffas zittas wirtschawtes ehlas ir labā būšchana. Arī tai kalpu mahjeli ir nuhra dšhwelhts un tīk labdi šchīs tā arī wiiffas zittas wirtschawtes ehlas labā būšchana. Pīrščhānas notatīščhānas ir dabumamas sīnabt pee Altenburgas dšmīstungā jeb pee Altenburgas muisčas waldbščhānas. 3

Mūščas saimneekam Mahrtin Meiam, Wilkenmuischā pee Līmbaldšchem, Wīdsimnē (Wīlkenhof) ir tanni nakti no 19. uš 20. Juli f. g. no ganības weena tūmščhānkana šehre ar baltu sīmitti peere un paibšahm krehyehm uš labbo puiffi, 13 gaddus wezza, 90 rubl. wehrīs, nošagta. Kas palībdi wānu atdabūht, dabūhs 15 rubl. f. parreizības maķu.

Wiifeem, kas dohna Jelgawās realskoblā par fsholeneem ušiemti tīst, teef zaur šcho sīnannīs darrībīs, ka preefšch tani weemeldeščhānas laifs ir nolīkts uš 5. un 6. Augustu 1873. Japeenešs ir: baltu, krusāma un fshoblas sīme. Lauzeneekem bef tam wehl ja-ušrahda no saweem pagasteem otlaščhānas sīmes, kas teezina, ka ir atlaisti uš fshoblu opmelleščhānu. Wehlfas weemeldeščhānas būbs wehtīgas un netīs peeneentās. 1

Skoblu inspektoris Kuhlberg.

Tehrpātas elementar-fshoblotaju seminara

fšhogadd 1. augustā ušneemščhānas eeffamēns klubs noturegtīs. Lē klabt teef weemīnehts, ka preefšch trīn audšekāem no kreemu tautās, krohna weetas aw šcho laifu būbs swabbadas. 1

Seminara inspektoris Maasē.

Atzādīs par wajjadhīgu, Jelgawās fshoblu inspektoris laudīhm darra sīnannu, tā dāščhādās Jelgawās krohna un pilfēbtās fshoblas pehž līkuma par puiffgabdu tīk dandš jamakša fshoblas naudas, tā šchē appakščā noteikts:

- 1) Jelgawās real (kreis) fshoblā:
    - a) gruntīs klaffēs 12 rubl. 50 kap., par wengroščhānas mahzību (Turnen) 75 kap., pawiffam fohpā 13 rubl. 25 kap.;
    - b) fabn- (parallel) kwartā un preefšchmahzības klaffē (Worbereitungsklasse) fohpā ar wengroščhānas mahzību — 15 rubl.
  - 2) Augstākā šw. trībšweenības meitu fshoblā:
    - I. klaffē fshoblas nauda 24 rubl., par wengroščhānu 1 rub., fohpā 25 rubl.;
    - II. klaffē a un b fshoblas nauda 16 rubl., wengroščhāna 1 rubl., pawiffam 17 rubl.;
    - III. klaffē fshoblas nauda 11 rubl., wengroščhāna 1 rubl., pawiffam 12 rubl.
  - 3) Doroteas meitu fshoblā:
    - I. klaffē 12 rubl.; II. klaffē 10 rubl.; III. klaffē 7 rubl. 50 kap.
  - 4) Mēkšandera fshoblā:
    - I. klaffē 8 rubl., II. klaffē 4 rubl.
  - 5) Altmā elementar fshoblā (šw. Annas):
    - I. fshoblas nauda 5 rubl., uš fshoblas wajjadšibahm (sīlums, galščhums un z.) 1 rubl., pawiffam 6 rubl.
  - 6) Dēhtrā elementar fshoblā (nabagu):
    - I. fshoblas nauda 2 rubl., uš fshoblas wajjadšibahm 50 kap., pawiffam 2 rubl. 50 kap.
  - 7) Drefšā elementar fshoblā:
    - I. fshoblas nauda 5 rubl., uš fshoblas wajjadšibahm 1 rubl., pawiffam 6 rubl.
  - 8) Raiohku elementar fshoblā 1 rubl.
  - 9) Ebreeru (schīddu) meitu fshoblā 1 rubl.
- Cerastama nauda no katra no jauna eenahškāma fshohneela makšajama appakščā weemīneētās fshoblas:
- 1) Jelgawās real (kreis) fshoblā 3 rubl.;
  - 2) augstākā šw. trībšweenības meitu fshoblā: I. klaffē 8 rubl., II. klaffē 6 rubl., III. klaffē 4 rubl.;
  - 3) Doroteas meitu fshoblā: I. klaffē 6 rubl.; II. klaffē 4 rubl.; III. klaffē 2 rubl.;
  - 4) Altmā elementar fshoblā (šw. Annas) 1 rubl.;
  - 5) ebreeru meitu fshoblā 1 rubl.
- Wiiffās zittās krohna un pilfēbtās fshoblas cerastama nauda nau jamakša.

Skoblu inspektoris Kuhlberg.

Superfosfats,

par wislabbako atrakšs īf tā īflaweta englandes fabrika, teef wislehtak pahrdohšs no

S. Weidemann,

Jelgawā, pee mašajem wahrteem.

Packarda superfosfatu

fšheit uš semmehm jau pahri par defmīts gāddeem pahšhāmān un var labdu īfrahdīees, dabumams pee

P. van Dyk, Rihgā, 1

leelajā fšmīščhu eelā Nr. 1, pretīm birščhu fšbrīm.

Jelgawā var 4 rubl. 25 kap. par maīšu pee C. Šöpfer pee tīrgus plātscha.

Englīščhu

Superfosfatu

eelščh jauneem maīšem, pahrdohd ar drukkātu pamahzīščhānu klajt

Gottfr. Herrmann,

Jelgawā, pee Dobbeles wahrteem.

Jelgawā. 30. augusts.

Kas ir šchē muhsu semē, kas schābs deenas emara neaifstū, kas, kam šchl deenā eids abtrakti nepulstēti! Pehrn, šwehtku runā, tīfa īsteltis, ka trībšfabrtīgi muhs šchl deenā saweeno: pateizības šwehtli, zerbās šwehtli, bīhwehtības šwehtli; ka šchee šwehtli īhsti saweenoščhānās šwehtli. Dīwī deenas gadā, 19to februari un 30to augustu, pīrmo Rihgā, obtro Jelgawā, mehš īpāschī šwehtījam; tīzām, ka šchī deena muhs šchogad no rībteem un wafareem, no seemeekem un deenwīšcheem saweenošs un ne waloda, ne fabhra neščhtrē; tawehž wiōst ušlubāti, šcheem šwehtkeem pedalitees. Šwehtku komitejas wahrdā: 1

P. Allunan.

Andeles pahrzeshchana.

Zaur šcho es wiifeem sīnannu darra, ka es sawu andeles weetu no wāst-eelas, Knochā namma, ešmu pahrzeshlīs

Katloku eelā Nr. 12, Markowig namma.

Katrā laikā arī weedahwaju sawu bagatu, apgalwotu krahjumu no zimdeem, jahščahm un wehl zittu, šchāi lībdiģu prezī par drohščhu, apšlīprinātu zennu un labdu apdeeneščhānu.

Jelgawā, Juli mehneft 1873.

W. Ludwig,

zīmdutāistāis un bandagītis.

Par sīnannu wiifeem!

Darru zaur šcho sīnannu, ka es to apreeki, kas atrohds šchē pretī Latweeschu basnīzai, leelajā eelā, ešmu no Gohščh l. ar-pīzīs; un wīlniģi wīšhwīffadas šahles preefšch wīšhām wajjadšibahm eegabdjās, apfshoblos katru, kas manni apmekle, uš to labbako apdeeneht. 3

H. Schablowsky, Jelgawā.

Jelgawās Annas basnīzas fshoblā,

fšchwēr eelā Nr. 35, mahzība preefšch sehneem un meitenehm eefahķees 7. August f. g. Behrni teef arī ruhmi neenti. 1

Skoblerajs G. D. Vabr.

Skoblasbehri

wār dabūt labbu kobjektī un kofstī Jelgawā, leelā eelā Rīščhā namma Nr. 40, zaur wahrteem eelščh ehřbergi pee

Schlihtera. 2